

Designing Model for the Development of International Scientific Cooperation in the Iranian Higher Education System with a Grounded Theory Approach

Zahed Babelan A^{1*}, Mehravar Giglou Sh¹, Kazemi S¹

1-Department of Educational Sciences, Faculty of Psychology and Educational Sciences, Mohaghegh Ardabili University, Ardabil, Iran

Article Info

Article Type:

Research Article

Article History:

Received: 2021/11/21

Accepted: 2022/01/22

Key words:

Higher Education
Scientific Cooperation
International Cooperation
Grounded Theory

*Corresponding author:

Zahed Babolan A, Department of Educational Sciences, Faculty of Psychology and Educational Sciences, Mohaghegh Ardabili University, Ardabil, Iran
zahed@uma.ac.ir

©2022 Guilan University of Medical Sciences

ABSTRACT

Introduction: The development of international activities in order to generate revenue, branding, increase quality and gain credibility has become the main concern of world-class universities. The purpose of this study is to develop a model for the development of international scientific cooperation in the higher education system of the country with a Grounded Theory Approach.

Methods: This study by using qualitative research method based on data foundation theory and interviews with a purposefully selected sample of managers of the international department of public universities (10 people) and experts (5 people) in this field has been done. Interviews were analyzed using Strauss and Corbin coding methods (open, selective and axial).

Results: The results show six dimensions consisting of causal conditions (human resources, physical infrastructure, economic factors, cultural factors, technological factors), phenomenon-oriented (educational and research collaborations, faculty members, policy-making), strategy (having a plan Strategic for international, organizational, supportive scientific cooperation), contextual conditions (university capacities, international organizational climate, international attitude), interventionist conditions (government, political situation, globalization) and consequences (development of diplomacy, Increasing quality, solving society's problems, introducing Iranian civilization to the world, generating income).

Conclusion: According to the results of the present study, universities need to take steps to develop international scientific activities in order to gain credibility, branding, increasing quality and revenue generation, the model presented in this study can be helpful in this regard.

How to Cite This Article: Zahed Babelan A, Mehravar Giglou Sh, Kazemi S. Designing Model for the Development of International Scientific Cooperation in the Iranian Higher Education System with a Grounded Theory Approach. *RME*. 2022;14 (2):48-57.

طراحی مدل توسعه همکاری‌های علمی بین‌المللی در نظام آموزش عالی کشور با رویکرد نظریه داده بنیاد

عادل زاهد بابلان^{۱*}، شهرام مهرآور گیگلو^۱، سلیم کاظمی^۱

۱- گروه علوم تربیتی، دانشکده روانشناسی و علوم تربیتی، دانشگاه محقق اردبیلی، اردبیل، ایران

اطلاعات مقاله

نوع مقاله:

مقاله پژوهشی

تاریخچه:

تاریخ دریافت: ۱۴۰۰/۰۸/۳۰

تاریخ پذیرش: ۱۴۰۱/۱۱/۰۲

کلیدواژه‌ها:

آموزش عالی

همکاری علمی

همکاری بین‌المللی

نظریه داده بنیاد

* نویسنده مسئول:

عادل زاهد بابلان، گروه علوم تربیتی،

دانشکده روانشناسی و علوم تربیتی،

دانشگاه محقق اردبیلی، اردبیل، ایران

zahed@uma.ac.ir

چکیده

مقدمه: توسعه فعالیت‌های بین‌المللی در راستای درآمدزایی، برندسازی، افزایش کیفیت و کسب اعتبار به دغدغه اصلی دانشگاه‌های تراز اول دنیا تبدیل شده است. لذا پژوهش حاضر با هدف تدوین مدل توسعه همکاری‌های علمی بین‌المللی در نظام آموزش عالی کشور با رویکرد نظریه داده بنیاد انجام شده است.

روش‌ها: پژوهش حاضر با بهره‌گیری از روش تحقیق کیفی از نوع نظریه داده بنیاد و مصاحبه با نمونه منتخب هدفمند مدیران بخش بین‌الملل دانشگاه‌های دولتی کشور (۱۰ نفر) و صاحب‌نظران (۵ نفر) این حوزه انجام شد. مصاحبه‌ها با استفاده از روش‌های کدگذاری اشتروس و کوربین (باز، انتخابی و محوری) تحلیل شدند.

یافته‌ها: نتایج نشان‌دهنده شش بعد متشکل از شرایط علی (منابع انسانی، زیرساخت‌های فیزیکی، عوامل اقتصادی، عوامل فرهنگی، عوامل فناوری)، پدید محوری (همکاری‌های آموزشی و پژوهشی، اعضای هیات علمی، سیاست‌گذاری)، راهبرد (داشتن برنامه استراتژیک برای همکاری‌های علمی بین‌المللی، سازمانی، حمایتی)، شرایط زمینه‌ای (ظرفیت‌های دانشگاه، جو سازمانی بین‌المللی، نگرش بین‌المللی)، شرایط مداخله‌گر (دولت، شرایط سیاسی کشور، جهانی‌شدن) و پیامدها (توسعه دیپلماسی، افزایش کیفیت، حل مسائل و مشکلات جامعه، معرفی تمدن ایرانی به دنیا، درآمدزایی) است.

نتیجه‌گیری: با توجه به نتایج پژوهش حاضر دانشگاه‌ها برای کسب اعتبار، برندسازی، افزایش کیفیت و درآمدزایی نیاز دارند که در زمینه توسعه فعالیت‌های علمی بین‌المللی گام بردارند، الگوی ارائه شده در این پژوهش می‌تواند در این زمینه راه‌گشا باشد.

مقدمه

انجمن بین‌المللی دانشگاه‌ها (IAU)، بر اساس پنجمین نظرسنجی جهانی بین‌المللی‌سازی آموزش عالی (۲۰۱۸) نشان داد که بیش از ۹۰ درصد موسسات، بین‌المللی‌سازی را در مأموریت و برنامه‌های راهبردی خود ذکر کرده‌اند (۱). افزایش همکاری‌های بین‌المللی و ظرفیت‌سازی و بهبود کیفیت آموزش و یادگیری به‌عنوان مهم‌ترین مزایای بین‌المللی‌سازی آموزش عالی، و همچنین «فرصت‌های بین‌المللی که فقط برای دانشجویان دارای منابع مالی قابل دسترسی است» و پس از آن «مشکل در ارزیابی/تشخیص کیفیت دوره‌ها/ برنامه‌های ارائه شده توسط مؤسسات خارجی» و همچنین «رقابت بیش از حد با سایر مؤسسات آموزش عالی» به‌عنوان بالاترین خطرات ذکر شده‌اند. از موانع اصلی می‌توان به منابع مالی ناکافی، مشکلات اداری/ بوروکراسی و فقدان زبان‌های خارجی

اشاره نمود (۲). علاوه بر این، دو سوم از رهبران دانشگاه‌ها در سراسر جهان بین‌المللی‌سازی را یک موضوع مهم در دستور کار خود قرار داده‌اند (۳). در ادبیات گسترده بین‌المللی‌سازی آموزش عالی، مبادلات دانشگاهی مدت‌هاست که نقش محوری در ساختارها و عملکردهای آموزش عالی، به‌ویژه در کشورهای اروپایی، ایالات متحده، کانادا، استرالیا و نیوزیلند را ایفاء می‌کند. در مقابل، مطالعات مربوط به این پدیده در آسیا از نظر تاریخی کم‌تر مورد توجه بوده است (۴). نقش همکاری‌های علمی بین‌المللی با توجه به تغییرات به‌وجود آمده در نظام‌های آموزش عالی برجسته‌تر شده است و عنصر مهمی در رشد و توسعه علمی کشورها محسوب می‌شود (۵). توسعه پروژه‌های تحقیقاتی بین‌المللی و مبادلات علمی بین‌المللی از مهم‌ترین

راهبردهای دانشگاه‌ها در زمینه بین‌المللی‌سازی آموزش عالی محسوب می‌شود (۶) ارتباطات علمی بین‌المللی و همکاری چند جانبه با دانشگاه‌های دیگر نیز نقش تاثیرگذاری در بین‌المللی‌سازی آموزش عالی دارد (۷).

امروزه توسعه همکاری‌های بین‌المللی، از جایگاه ویژه‌ای در آموزش عالی برخوردار است (۸) و در دهه‌های اخیر همکاری‌های علمی بین‌المللی، بویژه در زمینه مقالات مشترک بین‌المللی، نرخ رشد قابل توجهی را تجربه کرده است (۹). به‌عنوان مثال واگنر و همکاران (Wagner et al) دریافتند که بین سال‌های ۱۹۹۰ تا ۲۰۱۱ نسبت سوابق همکاری‌های علمی بین‌المللی در مجموعه داده‌های آی اس آی از ۱۰ به ۲۵ درصد افزایش یافته است (۱۰). دیدگاه‌های متنوع و تجارب در سطح بین‌المللی دارای مزیت رقابتی قابل توجهی نسبت به موارد محدودی از لحاظ جغرافیایی است و ادغام رویکردها و دیدگاه‌های مختلف باعث ایجاد خلاقیت بیشتر می‌شود و بسیاری از مسائل و بحران‌های جهانی مانند تغییرات آب و هوا، امنیت غذایی، بهداشت عمومی، حفاظت از منابع و پایداری محیط زیست نیازمند همکاری‌های علمی بین‌المللی است (۱۱). همکاری‌های بین‌المللی نقش تعیین‌کننده در ارتقاء کیفی علم و فناوری دارد. الگوی توسعه علمی کشور ایران بر اساس اسناد بالادستی تنظیم و حال گام برداشتن بسوی ارتقای کیفی علم و فناوری است. این امر مهم در برگیرنده افزایش همکاری‌های علمی بین‌المللی است. همکاری علمی یکی از مقوله‌های اجتماعات علمی است که دستیابی به آن و افزایش سطح کمی و کیفی آن، هدف‌های اصلی جوامع علمی را تشکیل می‌دهد به بیانی دیگر، همکاری علمی که به‌عنوان کار مشترک پژوهشگران برای دستیابی به هدف مشترک، یعنی برون‌داد علم و دانش تعریف می‌شود، به موضوع اصلی در سیاست‌گذاری‌های علمی تبدیل شده است (۱۲). در اسناد بالادستی کشورمان نیز بر اهمیت تعاملات علمی بین‌المللی تاکید شده است. یکی از مهم‌ترین اسناد در این زمینه، سند تحول و نوآوری آموزش علوم پزشکی است. این سند در سال ۱۳۹۴ در قالب ۱۲ سیاست کلان آموزش علوم پزشکی و ۱۱ بسته عملیاتی تدوین شده، به بین‌المللی‌سازی و تعاملات علمی بین‌المللی آموزش علوم پزشکی به‌صورت صریح تاکید شده و یکی از بسته‌های این سند بین‌المللی‌سازی آموزش در علوم پزشکی است (۱۳).

از جمله پژوهش‌هایی که در حوزه همکاری‌های علمی بین‌المللی و بین‌المللی‌سازی آموزش عالی در داخل و خارج از کشور صورت پذیرفته، می‌توان به مطالعه مهرآور گیگلو اشاره نمود که مهم‌ترین مولفه‌های همکاری‌های علمی بین‌المللی در

آموزش عالی با رویکرد فرا ترکیب را همکاری‌های آموزشی، پژوهشی، مشارکت اعضای هیئت علمی در فعالیت‌های بین‌المللی، عوامل فرهنگی، اصلاح ساختار دانشگاه، بسترسازی مناسب برای استفاده از فناوری ارتباطات و اطلاعات در دانشگاه، برنامه‌ها و سیاست‌های دولتی و جهانی‌شدن می‌دانست (۱۴). موسوی و همکاران در پژوهشی به تدوین الگوی راهبردهای سه‌گانه بین‌المللی‌شدن دانشگاه‌های منتخب دولتی ایران پرداخته‌اند. نتیجه نهایی آن‌که تحقق فرایند بین‌المللی‌شدن در دانشگاه‌های دولتی کشور، نیازمند برنامه‌ریزی و اقدامات مقتضی و هم‌زمان در هر سه حوزه آموزش، پژوهش و خدمات، از طریق بذل توجه کافی نسبت به آن، در مسیر مأموریت‌گرایی دانشگاه‌های فوق است (۱۵).

جعفری و همکاران در پژوهشی دیگر به تدوین الگوی مفهومی برای بین‌المللی‌شدن دانشگاه‌ها در حوزه علوم انسانی و اجتماعی پرداخته‌اند. یافته‌های پژوهش آنان نشان داد که بین‌المللی‌شدن دانشگاه‌ها دارای ۸ مؤلفه اصلی است: مؤلفه تبادل استاد و دانشجو و پژوهشگر، تعامل و همکاری‌های علمی و پژوهشی، آموزش و پژوهش و خدمات بین‌المللی، تبادل دانش و نظریه، ایجاد فرهنگ بین‌المللی، جذب نخبگان، درآمدزایی و رقابت. همچنین با توجه به عوامل پیش‌برنده و بازدارنده بین‌المللی‌شدن دانشگاه‌ها سه راهبرد تدوین شد و مدل نهایی بر اساس آن‌ها ارائه گردید (۱۶). نتایج مطالعه نظرزاده زارع تحت عنوان ارزیابی شایستگی‌های اعضای هیات علمی دانشگاه‌های علوم پزشکی در تعاملات بین‌المللی: راهبردی به سوی بین‌المللی‌شدن حاکی از آن بود که اعضای هیات علمی دانشگاه‌های علوم پزشکی از نظر برخورداری از شایستگی حرفه‌ای، ارتباطی، میان فرهنگی، و شایستگی فکری در عرصه تعاملات بین‌المللی بالاتر از حد متوسط قرار دارند (۱۷). یافته‌های پژوهش زمانی‌منش و همکاران نیز نشان داد که عوامل اقتصادی، فرهنگی، سیاسی، دانشگاهی، مدیریتی و اطلاع‌رسانی بر بین‌المللی‌سازی آموزش علوم پزشکی تاثیر دارد. همچنین نتایج الویت‌بندی فریدمن نیز بیانگر آن بود که حیطه سیاسی بیشترین و حیطه فرهنگی کم‌ترین تاثیرگذاری را بر بین‌المللی‌سازی آموزش علوم پزشکی داشته است (۱۸). مطالعه زمانی‌منش نشان داد که مدل طراحی شده شامل عوامل زیربنایی (شرایط سیاسی و امنیتی، شرایط فرهنگی و اقتصادی، شرایط جهانی و منطقه‌ای) و عوامل روبنایی (مدیریت و منابع انسانی، همکاری علمی، فضا و تجهیزات، برنامه‌های درسی، فعالیت فوق برنامه، نظارت و بازبینی، فرهنگ دانشگاهی) است که عوامل زیربنایی به

بین‌المللی در نظام آموزش عالی کشور با رویکرد کیفی از نوع نظریه داده بنیاد انجام شد.

روش‌ها

پژوهش حاضر از لحاظ هدف کاربردی و با استفاده از روش مطالعه کیفی انجام شد. راهبرد مورد استفاده در این پژوهش، نظریه داده بنیاد است. این راهبرد، روشی نظام‌مند و کیفی برای خلق نظریه‌ای است که در سطحی گسترده به تبیین فرایند، کنش یا کنش متقابل موضوعی با هویت مشخص می‌پردازد (۲۵). گروه هدف پژوهش مدیران بخش بین‌الملل دانشگاه‌های دولتی و صاحب‌نظران این حوزه بود. در این پژوهش با توجه به ماهیت پژوهش کیفی از روش نمونه‌گیری هدفمند استفاده شد. در ابتدا تمرکز بر روی افرادی بود که اطلاعات بیشتری نسبت به موضوع پژوهش داشتند و در حوزه همکاری‌های علمی بین‌المللی فعالیت اجرایی و سوابق پژوهشی داشته‌اند؛ علاوه بر این روش، در ادامه از افراد مورد مصاحبه خواسته شد تا تجربه‌های دیگری را که در این زمینه صاحب‌نظر هستند، معرفی نمایند که اشاره به نمونه‌گیری گلوله برفی در پژوهش‌های کیفی دارد. مشارکت‌کنندگان در پژوهش حاضر ۱۰ نفر از مدیران بخش بین‌الملل دانشگاه‌های دولتی کشور و ۵ نفر نیز از صاحب‌نظران این حوزه که سابقه پژوهشی مرتبط با موضوع پژوهش داشته‌اند، انتخاب شدند.

در پژوهش حاضر به‌منظور شناسایی نظر خبرگان در حوزه پژوهش از مصاحبه نیمه‌ساختاریافته اکتشافی با مطلعان کلیدی استفاده شد. دلیل استفاده از مصاحبه نیمه‌ساختاریافته در پژوهش حاضر، این بود که علاوه بر آن که امکان تبادل نظرات و تفکر وجود دارد، می‌توان بحث و موضوع مصاحبه را در جهت دستیابی به اهداف پژوهش هدایت نمود. پس از تعیین مصاحبه‌شوندگان، هماهنگی لازم برای زمان و مکان تشکیل جلسه مصاحبه‌کننده انجام گرفت. قبل از تشکیل جلسه، شاخص‌های شناسایی‌شده در بخش مرور ادبیات، سؤالات مصاحبه و اهداف پژوهش در اختیار مصاحبه‌شوندگان قرار گرفت تا آمادگی لازم را برای انجام مصاحبه داشته باشند. مصاحبه‌ها به‌صورت جداگانه با مطلعان کلیدی حوزه پژوهش برگزار و عموماً طی یک جلسه حدود یک ساعت و نیم انجام گرفت. در طول مصاحبه از روش‌های مختلف مانند یادداشت‌برداری و ضبط جریان مصاحبه‌ها برای ثبت اطلاعات استفاده گردید. همچنین سعی بر این بود که رابطه مناسبی با مصاحبه‌شونده برقرار و اعتماد وی جلب شود. تحلیل داده‌ها براساس دستورالعمل‌های ارائه‌شده توسط Strauss & Corbin

صورت غیرمستقیم بر بین‌المللی سازی دانشگاه‌های علوم پزشکی تاثیر می‌گذارند و عوامل روبنایی به صورت مستقیم و محسوس به دانشگاه‌های علوم پزشکی وجهه بین‌المللی می‌دهند (۱۹). همچنین بر اساس نتایج پژوهش دادگران و همکاران سه مولفه اصلاح و رتبه‌بندی در نظام آموزشی، ارتقای کیفیت آموزش دانشگاه و بین‌المللی سازی آموزش (شرایط جهانی و منطقه‌ای، فرهنگی، اقتصادی و سیاسی، همکاری علمی و تجهیزات، مدیریت و منابع انسانی، فعالیت‌های فوق برنامه درسی، نظارت و بازبینی) مهم‌ترین مولفه‌های ارتقاء نظام آموزش پزشکی در تراز بین‌المللی محسوب می‌شوند (۲۰). یافته‌های پژوهش Tanhueco-Nepomuceno نشان داد که در راستای تقویت موانع مربوطه باید یک فرهنگ بین‌المللی در محیط دانشگاه شکل بگیرد و در سطح ملی و منطقه‌ای نیز سیاست‌های نامناسب، چارچوب‌های قانونی و محدودیت‌های خودمختاری باید کنار گذاشته شود (۲۱). Horta, Patrício در پژوهشی به طراحی برنامه همکاری علمی بین‌المللی: مطالعه موردی بین دانشگاه‌های پرتغال و آمریکا پرداخته‌اند. یافته‌های پژوهش آن‌ها حاکی از آن بود که استراتژی فعالانه همکاری‌های علمی دانشگاه‌های ملی با دانشگاه‌های برتر جهان می‌تواند بازده اقتصادی و اجتماعی مثبتی داشته و باعث اصلاحات شود. همچنین ارائه سیاسی سیاست‌مداران پیشرو، همراه با زمینه و تجربه دانشگاهی، سیاست‌گذاران را قادر به بهره‌گیری از انواع مشارکت‌های بین‌المللی می‌کند. یافته‌های پژوهش آنان بر نقش سیاست‌های مبتنی بر همکاری‌های علمی در گسترش کمی و کیفی گروه‌های پژوهشی ملی و تشویق افراد و نهادها به افزایش مشارکت در طرح‌های بین‌المللی تأکید دارد (۲۲). یافته‌های پژوهش Bozeman نشان داد که برای اجرای موفقیت‌آمیز همکاری‌های علمی بین‌المللی شرایط خاصی وجود دارد که آن را تسهیل می‌کند. وی این شرایط را در شش محور طبقه‌بندی کرد که عبارت‌اند از: برابری و تقابل شرکا، ویژگی‌های شرکا، روابط شرکا، منابع و اعتبارات مالی، استراتژی‌ها و نیروی انسانی (۲۳). Edelson در پژوهش به بررسی چالش‌های همکاری‌های علمی بین‌المللی در مؤسسات آموزش عالی آمریکا پرداخته و بر جنبه‌های مدیریتی، شرایط مالی و عوامل سیاسی، فرهنگی و اجتماعی تأکید کرده و سپس استراتژی‌هایی مثل ارتقای حرفه‌ای کارکنان، اصلاح ساختاری و افزایش تعهد به جهانی‌شدن را برای رفع آن‌ها مطرح می‌کند (۲۴). با عنایت به نکات ذکر شده پژوهش حاضر با هدف تدوین مدل توسعه همکاری‌های علمی

صاحب‌نظر در حوزه تعاملات علمی بین‌المللی مصاحبه نیمه‌ساختاریافته انجام شد. از این تعداد ۵ نفر دارای مرتبه علمی استادیاری، ۹ نفر دارای مرتبه علمی دانشیاری و ۱ نفر نیز دارای مرتبه علمی استادی بود. پس از پیاده‌سازی مصاحبه‌ها و استخراج ۱۶۶ کد اولیه در مرحله اول کدگذاری باز و طبقه‌بندی آن‌ها به ۲۳ کد محوری (مولفه) در مرحله دوم کدگذاری باز، مولفه‌ها در مرحله سوم کدگذاری باز به ۶ طبقه اصلی دسته‌بندی شدند. در مرحله کدگذاری محوری، مفاهیم به‌دست آمده از مرحله کدگذاری باز در قالب: شرایط علی، پدیده محوری، عوامل زمینه‌ای، عوامل مداخله‌گر، راهبردها و پیامدها به صورت الگوی پارادایمی به هم مرتبط گردید. در جدول شماره یک، کدهای اولیه، مولفه‌ها و طبقات اصلی ارائه شده است.

(۲۶) طی سه مرحله اصلی کدگذاری باز، کدگذاری محوری و کدگذاری انتخابی انجام گرفت. برای بررسی اعتبار داده‌ها نیز ابتدا مقوله‌های شناسایی شده در اختیار مشارکت‌کنندگان قرار گرفت تا برداشت و تحلیل پژوهشگر را بررسی نمایند. سپس تحلیل داده‌ها و نتایج در اختیار دو تن از متخصصان قرار گرفت تا نظر تخصصی خود را در خصوص تحلیل داده‌ها و نتایج بیان کنند و جهت کسب اطمینان از کدگذاری‌ها، مقوله‌های تشکیل‌دهنده و نام‌گذاری‌ها توسط پژوهشگر اول به‌وسیله پژوهشگر دوم مورد بازبینی مجدد قرار گرفت. کد پایایی بین دو کدگذار ۰/۹۱ به‌دست آمد و به‌منظور افزایش قابلیت تأیید یافته‌ها از مصاحبه‌ها یادداشت‌برداری شد.

یافته‌ها

در این پژوهش با تعداد ۱۵ نفر از مدیران بخش بین‌الملل و

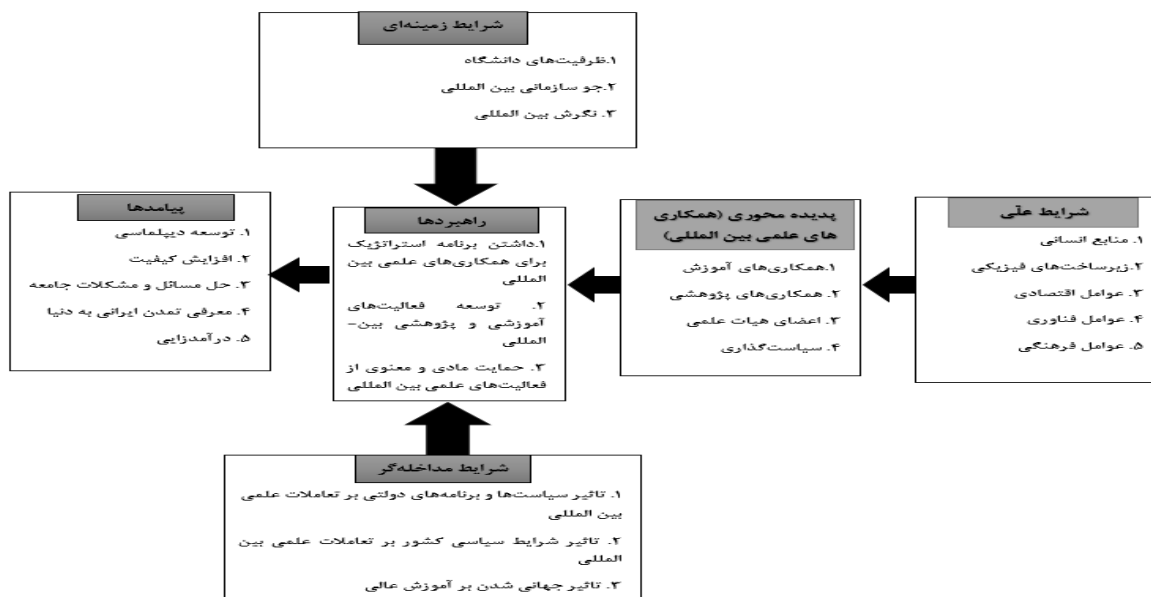
جدول ۱: مقوله‌های به‌دست آمده از کدگذاری باز، محوری و انتخابی

طبقات اصلی	مولفه‌ها (مفاهیم)	کدهای اولیه
پدیده محوری	همکاری‌های آموزشی بین‌المللی	تبادل استاد و دانشجو/ ارائه سخنرانی‌های مشترک با پژوهشگران خارجی/ سخنرانی اصلاً به زبان انگلیسی/ برگزاری ورکشاپ‌ها به زبان انگلیسی و با پژوهشگران خارجی/ دوره‌های مشترک یا کارهای این‌جوری که بتوانند بخشی از درس‌ها را به زبان لاتین تدریس کنند/ برگزاری کارگاه‌ها مشترک/ برگزاری کارگاه‌ها، نشست‌ها و کنفرانس‌های بین‌المللی در دانشگاه/ بین‌المللی‌سازی برنامه‌های درسی.
	همکاری‌های پژوهشی بین‌المللی	اجرای مشترک طرح‌های پژوهشی بین‌المللی/ ایجاد صندوق سرمایه‌گذاری مشترک با دانشگاه‌های خارجی برای انجام کارهای پژوهشی مشترک/ سرمایه‌گذاری روی کارهای پژوهشی مشترک/ قائل شدن امتیاز ویژه در ارتقاء و ترفیع اساتید برای انجام کارهای تحقیقاتی بین‌المللی.
	اعضای هیات علمی	پیش قدم شدن اساتید دانشگاه برای انجام فعالیت علمی بین‌المللی/ مورد تشویق قرار دادن اعضای هیات علمی از طرق مختلف برای انجام کارهای پژوهشی مشترک با دانشگاه‌های خارج از کشور/ برای اعضای هیات علمی امتیاز ویژه قائل شدن در صورتی که پروژه بین‌المللی داشته باشد یا حتی مقاله مشترک بین‌المللی داشته باشد/ تشویق اعضای هیات علمی که فعالیت‌های موثر بین‌المللی دارند/ تغییر و اصلاح قوانین ارتقاء و ترفیع اساتید/ یعنی استاد بایستی انگیزه داشته باشد برای همکاری علمی بین‌المللی/ نهادینه شدن همکاری‌های بین‌المللی به‌صورت روتینگ وظایف جزو آموزشی و پژوهشی اعضای هیات علمی/ بدنه هیات علمی دانشگاه باید درگیر مسئله بین‌المللی شدن باشد/ مشوق‌های مناسب و به اندازه کافی برای اعضای هیات علمی جهت ورود به طرح‌های بین‌المللی یا همکاری‌های بین‌المللی/ تسهیل‌گری ارتباطات علمی اعضای هیات علمی با مجامع علمی دنیا.
	سیاست‌گذاری	اولویت قرار دادن مسئله بین‌المللی شدن در سیاست‌گذاری‌های دانشگاه/ دانشگاه باید مسئله بین‌المللی شدن را به‌صورت خیلی صریح به اساتیدش، به اعضای هیات علمی‌اش متوجه بکند که گسترش روابط بین‌المللی اولویت اصلی دانشگاه است/ عزم و اراده جدی در سطح وزارت علوم برای پذیرش بیشتر دانشجوی خارجی/ برای این که یک سازمان یا دانشگاه بتواند قابلیت پیدا کند که در سطح بین‌المللی کار کند اول باید در سطح کوچک‌تر، ملی، منطقه‌ای فعالیت کند بعد در سطح بین‌المللی/ تغییرات ساختاری در سطح وزارت علوم برای بین‌المللی کردن فعالیت‌های دانشگاه‌ها/ بازنگری در قوانین و آئین نامه‌های وزارت علوم برای گسترش روابط بین‌المللی دانشگاه‌ها/ حمایت ملی و دولت از فعالیت‌های بین‌المللی دانشگاه‌ها/ اختصاص بودجه‌های ویژه از طرف دولت برای فعالیت‌های ویژه بین‌المللی/ سیاست‌گذاری منسجم در سطح کلان برای بین‌المللی شدن/ در سطح ملی رویکرد بین‌المللی شدن دانشگاه‌ها در اولویت‌های وزارت علوم قرار گیرد.
شرایط علی	منابع انسانی	به‌کارگیری نیروهای متخصص و آشنا به امور بین‌الملل برای انجام کارهای بین‌المللی در دانشگاه/ تربیت پرسنل برای فعالیت‌های بین‌المللی/ تربیت نیروی کار بین‌المللی/ کارکنان متخصص و آشنا به امور بین‌الملل.
	زیرساخت‌های فیزیکی	تجهیزات و زیرساخت‌های فیزیکی در حد استانداردهای بین‌المللی/ فراهم کردن زیرساخت‌های فرهنگی، رفاهی و تفریحی برای دانشجویان غیرایرانی/ تقویت زیرساخت‌های فیزیکی، مانند خوابگاه‌ها، ساختمان‌های پردیس و غیره برای بین‌المللی شدن/ وسایل و تجهیزات آموزشی مدرن در کلاس درس/ رعایت استانداردهای بین‌المللی در تجهیزات و زیرساخت‌های دانشگاه.
	عوامل اقتصادی	ارائه خدمات آموزشی و پژوهشی در عرصه بین‌المللی برای درآمدزایی/ توسعه اقتصادی کشور/ رفع نیازهای اقتصادی منطقه‌ای و ملی توسط آموزش عالی/ فراهم کردن تسهیلات مالی برای دانشجویان و پژوهشگران خارجی/ اختصاص بودجه‌های ویژه برای فعالیت‌های بین‌المللی دانشگاه/ رقابت-پذیری و گسترش کیفیت دانشگاه‌ها در راستای جذب سهم بیشتری از بازار بین‌المللی.
	عوامل فناوری	عضویت در شبکه‌های بین‌المللی/ فعالیت در اتحادیه دانشگاهی بین‌المللی و منطقه‌ای/ افزایش سواد فناوری در جامعه دانشگاهی/ دوره‌های مجازی مشترک بین دانشگاه‌ها/ آموزش به صورت آنلاین/ دسترسی به اینترنت و افزایش دسترسی به مجلات آنلاین/ افزایش سرعت اینترنت و پهنای باند در پردیس دانشگاه/ توسعه سیستم برنامه آنلاین/ دسترسی دانشجویان به پایگاه‌های اطلاعاتی معتبر بین‌المللی/ امکانات سخت‌افزاری مناسب در عرصه اینترنت و فناوری.
	عوامل فرهنگی	گسترش روابط با دانشگاه‌های کشورهای مسلمان، هم‌زبان و با ارزش‌های فرهنگی مشترک/ ارتبا میان فرهنگی و پذیرفتن فرهنگ‌های دیگر و احترام به اون‌ها/ تحمل فرهنگ‌های دیگر در جامعه/ آگاهی بخشی در زمینه مزایای بین‌المللی شدن/ ایجاد فضای بین فرهنگی در پردیس/ تقویت تنوع فرهنگی، نژادی و قومی در پردیس دانشگاه/ آموزش چند فرهنگی/ نهادینه کردن فرهنگ عمومی بین‌المللی در پردیس برای تسهیل بین‌المللی شدن/ آموزش تجربه‌های بین‌المللی به دانشجویان و اساتید جهت آشنایی با فرهنگ دیگر کشورها/ برگزاری مراسم فرهنگی دیگر کشورها در راستای معرفی فرهنگ‌های دیگر/ توجه به مسائل فرهنگی در تمام فضای دانشگاه.
شرایط زمینه‌ای	ظرفیت‌های دانشگاه	ظرفیت‌های فرهنگی/ ظرفیت‌های مالی و اقتصادی/ ظرفیت‌های سیاسی/ ظرفیت علمی/ توانایی‌های بین‌المللی کارکنان، دانشجویان، اساتید و مدیران.
	جو سازمانی بین‌المللی	فرهنگ سازمانی/ جو سازمانی نوآورانه و بین‌المللی/ ادراک کارکنان از بین‌المللی شدن/ نهادینه شدن بین‌المللی شدن در باورها و ارزش‌های کارکنان/ ایجاد شرایط محیط کاری بین‌المللی/ احساس کارکنان نسبت به محیط دانشگاه.
	نگرش بین‌المللی	تغییر نگرش سیاست‌گذاران نسبت به بین‌المللی شدن/ نگرش و انگیزه اساتید و دانشجویان برای انجام فعالیت‌های علمی بین‌المللی/ جایگاه تعاملات بین‌المللی در دیدگاه هیات رئیسه دانشگاه/ نگرش مدیران دانشگاه نسبت به بین‌المللی شدن/ تفکر و بینش بین‌المللی
	تأثیر سیاست‌ها و برنامه‌های دولتی بر تعاملات علمی بین-	تعهد ملی برای بین‌المللی کردن آموزش عالی کشور/ حمایت مالی دولت از آموزش عالی/ الویت قرار دادن فعالیت‌های بین‌المللی در زمینه علم در سیاست‌ها و برنامه‌های توسعه کشور/ به‌رسمیت شناختن زبان بین‌المللی در آموزش عالی کشور/ توجه بیشتر به فعالیت‌های بین‌المللی علمی در

	المللی	برنامه‌های راهبردی و توسعه کشور/ اولویت قرار دادن جذب دانشجوی خارجی در اسناد بالادستی و برنامه‌های توسعه کشور/ همسویی سیاست‌های کشور با سیاست‌های کشورهای صاحب علم و فناوری.
	تأثیر شرایط سیاسی کشور بر تعاملات علمی بین‌المللی	تسهیل صدور ویزا و روادید برای پژوهشگران داخلی و بین‌المللی/ نداشتن نگاه امنیتی به همکاری‌های بین‌المللی/ اعطای اختیار تصمیم‌گیری به دانشگاه‌ها/ تأثیر فضای سیاسی دیپلماتیک بر همکاری‌های بین‌المللی/ تأثیر باز بودن فضای سیاسی ملی بر همکاری‌های علمی بین‌المللی/ روابط سیاسی دیپلماتیک مطلوب با سایر کشورها.
	تأثیر جهانی شدن بر آموزش عالی	تأثیر شرایط جهانی و منطقه‌ای بر آموزش عالی/ جهانی - محلی شدن دانشگاه‌ها/ پیشرفت جهانی شدن در بازار آموزش عالی/ توجه به رقابت‌های جهانی در عرصه آموزش عالی/ کار علمی و پژوهشی ذاتا یک کار بین‌المللی است/ دانش ذاتا یک مقوله بین‌المللی است/ نگاه بین‌المللی و جهانی به علم.
راهبردها	داشتن برنامه استراتژیک برای همکاری‌های علمی بین‌المللی	تدوین برنامه استراتژیک بین‌المللی/ به رسمیت شناختن ابعاد بین‌المللی در رسالت، مأموریت‌ها، چشم‌انداز و برنامه‌های دانشگاه/ تعهد مدیران ارشد دانشگاه به بین‌المللی‌سازی/ افزایش جایگاه ارتباطات بین‌المللی در ساختار دانشگاه/ داشتن برنامه‌های راهبردی برای بین‌المللی شدن.
	توسعه فعالیت‌های آموزشی و پژوهشی بین‌المللی	ایجاد معاونت امور بین‌الملل در دانشگاه/ تسهیل سازوکارهای سازمانی برای انجام فعالیت‌های بین‌المللی/ بین‌المللی‌سازی پژوهش و آموزش/ آموزش در دوره تحصیلات تکمیلی به زبان انگلیسی/ افزایش مجلات بین‌المللی در دانشگاه/ استقبال از فعالیت‌ها و ایده‌های بین‌المللی‌سازی اعضای هیات علمی/ برنامه‌های درسی بین‌المللی.
	حمایت مادی و معنوی از فعالیت‌های علمی بین‌المللی	حمایت مادی و معنوی از پژوهشگران داخلی و خارجی/ حمایت از فرصت‌های مطالعاتی اعضای هیات علمی و دانشجویان/ اختصاص بودجه‌های اختصاصی برای فعالیت‌های بین‌المللی دانشگاه/ ارائه خدمات مشاوره‌ای به دانشجویان بین‌المللی/ در نظر گرفتن مشوق‌های مالی برای انجام فعالیت‌های بین‌المللی اعضای هیات علمی و دانشجویان/ امتیاز بیشتر قائل شدن در آئین‌نامه‌های ارتقای هیات علمی برای فعالیت‌های علمی بین‌المللی/ حمایت از پژوهش‌های مشترک بین‌المللی/ تشویق دانشجویان و اعضای هیات علمی برای انجام فعالیت‌های علمی بین‌المللی/ افزایش بودجه دانشگاه/ حمایت مادی از مقاله‌های چاپ شده بین‌المللی.
پایه‌ها	توسعه دیپلماسی	افزایش کیفیت پژوهش/ افزایش کیفیت آموزش/ توسعه توانمندی‌های علمی دانشجویان و اساتید/ شایسته سالاری و شایسته‌گزینی در درون دانشگاه/ افزایش بینش و تفکر بین‌المللی اساتید و دانشجویان/ دسترسی دانشگاه‌های داخلی به پایگاه‌های علمی معتبر بین‌المللی/ افزایش اعتبار و شهرت دانشگاه/ برندسازی/ حضور در رتبه‌بندی‌های بین‌المللی/ بالا رفتن استانداردهای آموزشی و پژوهشی/ تسلط بر زبان علمی بین‌المللی/ ارتقای مهارت‌های پژوهشی.
	افزایش کیفیت	توسعه ارتباط دانشگاه با جامعه/ حل مسائل محلی و منطقه‌ای/ مسئله محور شدن رساله‌های دانشگاهی/ توسعه پژوهش‌های کاربردی/ توسعه اقتصاد دانشی بجای اقتصاد نفتی/ تولید مقالات علمی کاربردی متناسب با نیازهای جامعه.
	حل مسائل و مشکلات جامعه	معرفی فرهنگ ایرانی به عنوان فرهنگ غنی به جهان/ معرفی دانشگاه‌های داخلی به جامعه علمی بین‌المللی/ معرفی توانمندی‌های داخلی در زمینه علم و فناوری به دنیا/ تأسیس شعب دانشگاه‌های داخلی در خارج از کشور/ اعزام سفیران فرهنگی و نخبگان دانشگاهی به خارج از کشور/ اعزام رایزن‌های علمی به کشورهای مختلف/ برگزاری کرسی‌های ایران شناسی در خارج از کشور/ حضور در مجامع علمی بین‌المللی.
	معرفی تمدن ایرانی به دنیا	جذب دانشجوی بین‌المللی/ کسب گرنت‌های پژوهشی بین‌المللی توسط اساتید/ حضور دانشگاه در پروژه‌های بین‌المللی/ ارائه خدمات آموزشی و پژوهشی در عرصه بین‌المللی برای درآمدزایی/ توسعه ارتباط دانشگاه و صنعت/ رقابت‌پذیری و گسترش کیفیت دانشگاه‌ها در راستای جذب سهم بیشتری از بازار بین‌المللی/ توسعه اقتصادی کشور/ جذب منابع مالی خارجی از طریق توسعه فعالیت‌های علمی بین‌المللی/ انعقاد قراردادهای مالی بیشتر با دانشگاه‌های خارجی/ رشد اقتصادی و توانمندی رقابت‌پذیری/ انتخاب دانشگاه‌های خارجی با شرایط اقتصادی مناسب برای همکاری‌های علمی بین‌المللی.
	درآمدزایی	افزایش کیفیت پژوهش/ افزایش کیفیت آموزش/ توسعه توانمندی‌های علمی دانشجویان و اساتید/ شایسته سالاری و شایسته‌گزینی در درون دانشگاه/ افزایش بینش و تفکر بین‌المللی اساتید و دانشجویان/ دسترسی دانشگاه‌های داخلی به پایگاه‌های علمی معتبر بین‌المللی/ افزایش اعتبار و شهرت دانشگاه/ برندسازی/ حضور در رتبه‌بندی‌های بین‌المللی/ بالا رفتن استانداردهای آموزشی و پژوهشی/ تسلط بر زبان علمی بین‌المللی/ ارتقای مهارت‌های پژوهشی.

بر اساس کدهای استخراج شده در جدول شماره یک با استناد به دیدگاه مدیران بخش بین‌الملل دانشگاه‌های دولتی و صاحب‌نظران حوزه همکاری‌های علمی بین‌المللی، و در پاسخ به سوال کلی پژوهش که: مدل مطلوب توسعه همکاری‌های علمی بین‌المللی در نظام آموزش عالی کشور کدام‌اند؟ مدل

مطلوب در شکل شماره یک تدوین شد. این مدل در قالب یک الگوی منطقی که مشتمل بر مولفه‌ها، عوامل علی، زمینه‌ها و عوامل مداخله‌گر در پدیده همکاری‌های علمی بین‌المللی است و راهبردهای توسعه همکاری‌های علمی بین‌المللی و پیامدهای ناشی از آن را بررسی می‌کند (شکل ۱).

شکل ۱: مدل پارادیمی توسعه همکاری‌های علمی بین‌المللی در نظام آموزش عالی کشور

مادی و معنوی از فعالیت‌های علمی بین‌المللی. پیامدها: منظور از پیامدها همان خروجی‌های حاصل از به کارگیری راهبردها است. پیامدها در پنج مولفه توسعه دیپلماسی، افزایش کیفیت، حل مسائل و مشکلات جامعه، معرفی تمدن ایرانی به دنیا و درآمدزایی خلاصه شده است.

بحث و نتیجه‌گیری

پژوهش حاضر با هدف تدوین مدل توسعه همکاری‌های علمی بین‌المللی در نظام آموزش عالی کشور با رویکرد نظریه داده بنیاد انجام شد. نتایج کدگذاری مصاحبه‌ها و تجزیه و تحلیل یافته‌های پژوهش حاکی از آن بود که عوامل موثر بر توسعه همکاری‌های علمی بین‌المللی در نظام آموزش عالی کشور از دیدگاه مشارکت‌کنندگان عبارتند از: ۱. منابع انسانی، ۲. زیرساخت‌های فیزیکی، ۳. عوامل اقتصادی، ۴. عوامل فناوری، ۵. عوامل فرهنگی. یافته‌های پژوهش حاضر با یافته‌های پژوهش، Horta & Patrício, Edelson، نظرزاده زارع، زمانی‌منش و همکاران، دادگران و جعفری و همکاران همخوانی دارد (Altbach، ۲۴، ۲۲، ۲۰، ۱۸-۱۶). یکی از صاحب‌نظران مطرح حوزه آموزش عالی در مورد تأثیر جهانی‌شدن بر آموزش عالی این‌گونه بیان می‌کند که توسعه اقتصاد جهانی، اطلاعات و تکنولوژی‌های ارتباطی جدید، گسترش شبکه‌های علمی بین‌المللی، رواج زبان انگلیسی به‌عنوان زبان علمی مشترک دنیا و دیگر پیشران‌هایی که از کنترل نهادهای دانشگاهی خارج است ولی به‌طور فزاینده‌ای بر آموزش عالی تأثیرگذار است (۲۷). همکاری‌های علمی بین‌المللی پدیده محوری شناسایی شده در پژوهش حاضر که در واقع تمام مقولات اصلی به آن مرتبط می‌شوند. از نظر مشارکت‌کنندگان در پژوهش، همکاری‌های آموزشی، پژوهشی، اعضای هیات علمی و سیاست‌گذاری از مولفه‌های اصلی توسعه همکاری‌های علمی بین‌المللی هستند. در پژوهش‌های مهرآور گیگلو، موسوی، جعفری و زمانی‌منش نیز این مولفه‌ها مورد توجه بوده و بر نتایج پژوهش حاضر نیز صحت گذاشته است (۱۶-۱۹، ۱۴). در تبیین نتایج این بخش از پژوهش می‌توان گفت که دانشگاه‌های داخلی برای تقویت تبادلات علمی بین‌المللی باید به حوزه‌های آموزشی، پژوهشی و فعالیت‌های بین‌المللی اعضای هیات علمی توجه ویژه‌ای داشته باشند. همچنین تعاملات علمی بین‌المللی به‌عنوان یک الویت راهبردی هم در سیاست‌گذاری‌های توسعه علمی کشور و در ماموریت‌ها و رسالت‌های دانشگاه مورد توجه قرار گیرد. شرایط زمینه‌ای که بر توسعه همکاری‌های علمی بین‌المللی در نظام آموزش عالی

مدل بالا نشان می‌دهد که توسعه همکاری‌های علمی بین‌المللی تحت شرایطی است؛ برای رسیدن به آن، راهبردها و استراتژی‌هایی لازم است و در نهایت ایجاد و تشکیل آن پیامدهایی را به دنبال دارد. نکته حائز اهمیت که بیان آن ضروری است شیوه دسته‌بندی ۲۲ مقوله فرعی در دل ۶ طبقه اصلی نظریه داده بنیاد است که به‌طور کامل بر اساس دیدگاه مدیران بخش بین‌الملل دانشگاه‌های دولتی کشور و صاحب‌نظران این حوزه انجام شده است. شرایط خود در سه طبقه دسته‌بندی شده‌اند: شرایط علی، شرایط مداخله‌گر و شرایط زمینه‌ای. شرایط علی، در واقع عوامل اصلی به‌وجود آورنده پدیده اصلی می‌باشند. عوامل موثر بر توسعه همکاری‌های علمی بین‌المللی در این پژوهش از دیدگاه مشارکت‌کنندگان عبارتند از: ۱. منابع انسانی، ۲. زیرساخت‌های فیزیکی، ۳. عوامل اقتصادی، ۴. عوامل فناوری، ۵. عوامل فرهنگی. این ۵ عامل اصلی‌ترین عواملی هستند که بر همکاری‌های علمی بین‌المللی تأثیر می‌گذارند. شرایط مداخله‌گر، شرایط زمینه‌ای عمومی هستند که بر راهبردها تأثیر می‌گذارند. نتایج بدست آمده از مصاحبه با مشارکت‌کنندگان در این بخش نشان داد که سه مولفه تأثیر سیاست‌ها و برنامه‌های دولتی بر تعاملات علمی بین‌المللی، تأثیر شرایط سیاسی کشور بر تعاملات علمی بین‌المللی و تأثیر جهانی‌شدن بر آموزش عالی می‌توانند بر راهبردهای توسعه همکاری‌های علمی بین‌المللی موثر واقع شوند. شرایط زمینه‌ای، پس از مصاحبه با مشارکت‌کنندگان، آن‌ها شرایط زمینه‌ای توسعه همکاری‌های علمی بین‌المللی را در موارد سه‌گانه ظرفیت‌های دانشگاه، جو سازمانی بین‌المللی و نگرش بین‌المللی بیان نمودند. منظور از شرایط زمینه‌ای شرایط خاصی هستند که بر راهبردها تأثیر می‌گذارند. شرایط سه‌گانه بالا (علی، مداخله‌گر و زمینه‌ای) با هم ارتباط داشته و بر پدیده محوری (همکاری‌های علمی بین‌المللی) تأثیر می‌گذارند. پدیده محوری مقوله‌ای است که تمام مقولات اصلی دیگر به آن مرتبط می‌شوند. از نظر مشارکت‌کنندگان در پژوهش، همکاری‌های آموزشی، پژوهشی، اعضای هیات علمی و سیاست‌گذاری از مولفه‌های توسعه همکاری‌های علمی بین‌المللی هستند. توسعه همکاری‌های علمی بین‌المللی مستلزم اتخاذ راهبردها و استراتژی‌های درستی است که بر اساس دیدگاه مشارکت‌کنندگان در این پژوهش عبارتند از: داشتن برنامه استراتژیک برای همکاری‌های علمی بین‌المللی، توسعه فعالیت‌های آموزشی و پژوهشی بین‌المللی و حمایت

کشور تاثیر می‌گذارد از دیگر مواردی بود که مشارکت‌کنندگان به آن پاسخ دادند. ظرفیت‌های دانشگاه، جو سازمانی بین‌المللی و نگرش بین‌المللی از عوامل بسترساز توسعه همکاری‌های علمی بین‌المللی از دیدگاه مشارکت‌کنندگان در پژوهش حاضر بود که در پژوهش‌های مهرآور گیگلو و همکاران، موسوی و همکاران و دادگران و همکاران نیز مورد توجه بوده است (۱۴،۱۵،۲۰). نگرش دانشجویان، اساتید، کارکنان و مدیران دانشگاه نسبت به تعاملات علمی بین‌المللی بسیار مهم است. نتایج به‌دست آمده از مصاحبه با مشارکت‌کنندگان نشان داد که سه مولفه تاثیر سیاست‌ها و برنامه‌های دولتی بر تعاملات علمی بین‌المللی، تاثیر شرایط سیاسی کشور بر تعاملات علمی بین‌المللی و تاثیر جهانی شدن بر آموزش عالی به‌عنوان شرایط مداخله‌گر می‌توانند بر راهبردهای توسعه همکاری‌های علمی بین‌المللی موثر واقع شوند. نتایج این بخش از پژوهش با یافته‌های مهرآور گیگلو، Bozeman و Edelson همسو است (۱۴،۲۳،۲۴). آلتباخ و نایت Altbach & Knight از صاحب‌نظران مطرح این حوزه معتقدند که جهانی‌شدن نیروی اقتصادی، سیاسی و اجتماعی وسیعی است که آموزش عالی را مجبور به فعالیت در فراسوی مرزهای ملی می‌کند (۲۸). همچنین آموزش عالی در احاطه ترکیب پیچیده‌ای از پیشران‌های اجتماعی قرار دارد و آزادی علمی و استقلال نهادی آموزش عالی اغلب تحت تهدید قرار می‌گیرد؛ زیرا که آموزش عالی تحت کنترل ملی است (۲۹). توسعه همکاری‌های علمی بین‌المللی مستلزم اتخاذ راهبردها و استراتژی‌های درستی است که بر اساس دیدگاه مشارکت‌کنندگان در این پژوهش عبارتند از: داشتن برنامه استراتژیک برای همکاری‌های علمی بین‌المللی، توسعه فعالیت‌های آموزشی و پژوهشی بین‌المللی و حمایت مادی و معنوی از فعالیت‌های علمی بین‌المللی. نتایج مطالعه حاضر در سایر پژوهش‌ها از جمله، زمانی‌منش، Bozeman و Edelson نیز مورد توجه بوده و با نتایج پژوهش حاضر همسویی دارد (۱۹،۲۳،۲۴) به طور کلی همکاری‌های علمی بین‌المللی نیاز به برنامه‌ریزی دقیق و هدایت دقیق نیاز دارد و داشتن نگاه راهبردی به انگیزه‌ها و عوامل تقویت‌کننده در همکاری‌های علمی بین‌المللی، باعث می‌شود که نتایج قابل توجهی از همکاری‌های بین‌المللی عاید نظام آموزش عالی کشور شود. استاد زاده، بر فراهم کردن تسهیلات برای گردهمایی‌های علمی داخلی و خارجی و مسافرت‌های علمی بین‌المللی اعضای هیات علمی (۳۰) و ملک زاده نیز ارائه تسهیلات خاص جهت

اخذ روایید برای اعضای هیات علمی برای شرکت در سمینارهای بین‌المللی در توسعه همکاری‌های علمی بین‌المللی تاکید کرده است (۳۱). همان‌طور که در مدل ترسیمی نیز مشاهده می‌شود، پیامدهای توسعه همکاری‌های علمی بین‌المللی در نظام آموزش عالی کشور از نظر مشارکت‌کنندگان در پژوهش شامل توسعه دیپلماسی، افزایش کیفیت، حل مسائل و مشکلات جامعه، معرفی تمدن ایرانی به دنیا و درآمدزایی می‌باشد. این نکات در پژوهش جعفری و Horta MT نیز مورد توجه بوده است و بر نتایج پژوهش حاضر صحه گذاشته است (۱۶،۲۲). Cimini & et al. نقش همکاری‌های علمی بین‌المللی در رشد اقتصادی و علمی دانشگاه‌ها و کشورهای مطبوع بسیار مؤثر دانسته‌اند (۳۲). Aldieri نیز معتقدند که همکاری‌های علمی بین‌المللی در دانشگاه‌ها و مؤسسات آموزش عالی به انباشت، رشد و توسعه سرمایه انسانی و در نهایت منجر به افزایش درآمد دانشگاه می‌شود (۳۳). همچنین Birchin نیز بر سهم و نقش همکاری‌های علمی بین‌المللی دانشگاه‌ها در حل مسائل پژوهشی، اشتراک دانش بین محققان و حل مسائل جامعه دانشگاهی تأکید کرده‌اند (۳۴). با عنایت به یافته‌های پژوهش حاضر، در الویت قرار دادن فعالیت‌های علمی بین‌المللی در سیاست‌های کلان توسعه آموزش عالی کشور، اختصاص بودجه‌های جداگانه به فعالیت‌های بین‌المللی دانشگاه، در نظر گرفتن مشوق‌های مالی و معنوی برای فعالیت‌های علمی بین‌المللی، داشتن برنامه استراتژیک برای بین‌المللی شدن، حمایت از فرصت‌های مطالعاتی اعضای هیات علمی و دانشجویان، تسهیل ورود پژوهشگران خارجی به کشور، توسعه دیپلماسی علمی، تاسیس شعبه‌های دانشگاهی در خارج از کشور و تعمیق همکاری‌های علمی بین‌المللی به کلیه سطوح تصمیم‌گیری و اجرایی دانشگاه می‌تواند در گسترش همکاری‌های علمی بین‌المللی موثر واقع گردد.

قدردانی

این مقاله حاصل بخشی از طرح پژوهشی است که با حمایت معاونت پژوهشی دانشگاه محقق اردبیلی با شماره طرح ۱۴۰۰/د/۱۸۳۹۸/۹ انجام شده است. بدین وسیله از همه کسانی که در انجام پژوهش حاضر، پژوهشگران را یاری کرده‌اند، تشکر می‌گردد.

References

1. Marinoni G. Internationalization of higher education: An evolving landscape, locally and globally: IAU 5th Global Survey. DUZ Verlags-und Medienhaus Gmb H; 2019.
2. Marinoni G, de Wit H. Is inequality in internationalization of HE on the rise. University World News; 2019.
3. De Wit H, Altbach PG. Internationalization in higher education: global trends and recommendations for its future. Policy Reviews in Higher Education 2021;5(1):28-46. [DOI:10.1080/23322969.2020.1820898]
4. Chou CP, Ching GS. Evolving international academic exchanges: The shifting cross-strait university practices between Taiwan and China. International Journal of Research 2020; 9 (4):1-9.
5. Zare Banadkouki, MR.[The International Collaboration of Iranian Researchers in the Publishing of Scientific Papers: A Case Study of Industrial Engineering] . Strategic Studies of public policy, 2020; 9(33): 150-169. [Persian]
6. Maudarbekova B, Kashkinbayeva Z. Internationalization of higher education in Kazakhstan. Procedia-Social and Behavioral Sciences 2014; 116:4092-7. [DOI:10.1016/j.sbspro.2014.01.896]
7. Rosyidah N. Internationalization in Higher Education: University's Effective Promotion Strategies in Building International Trust. European Journal of Educational Research 2020; 9 (1):351-61. [DOI:10.12973/eu-jer.9.1.351]
8. Csomós G, Vida ZV, Lengyel B. Exploring the changing geographical pattern of international scientific collaborations through the prism of cities. PloS one 2020; 15(11):e0242468. [DOI:10.1371/journal.pone.0242468]
9. Wagner CS, Park HW, Leydesdorff L. The continuing growth of global cooperation networks in research: A conundrum for national governments. PloS one 2015; 10(7):e0131816.
10. Wagner CS, Whetsell TA, Leydesdorff L. Growth of international collaboration in science: revisiting six specialties. Scientometrics 2017; 110 (3): 1633-52 . [DOI:10.1007/s11192-016-2230-9]
11. Francisco JS. International scientific collaborations: a key to scientific success. Angewandte Chemie International Edition 2015;54(50):14984-5.
12. Riahi A, Ghanee Rad MA, Ahmadi A.[Investigating Barriers to International Scientific Collaboration (Case Study: Faculty Members of the University of Tehran in Co-Writing Scientific Outputs)]. Library and Information Sciences 2014; 17(1): 65-90. [Persian]
13. Mehravar Giglou S, khorsandi Taskoh A, Ghiasi Nadoshan S, Abbaspoor A. [Identifying the Factors Hindering International Scientific Cooperation in the Country's Higher Education System and Providing a Solution: a Qualitative Study]. RME 2020; 12 (3) :68-78. [Persian] [DOI:10.52547/rme.12.3.68]
14. Mehravar Giglou S, Khorsandi Taskoh A, Ghiasi Nodoshan S, Abbaspoor A. [Identifying the components of international academic collaboration in higher education: A meta-synthesis study]. Educational Development of Judishapur 2021; 12(2): 437-453. [Persian]
15. musavi T, navehebrahim A, Araste H, Abdollahi B.[Designing the Triple Strategies for Internationalization of Selected Iranian Public Universities] . Journal of Research in Educational Science 2020; 14(50): 97-126. [Persian]
16. Jafari S, Rahimian H, Abbaspoor A, Ghiasi Nedooshan S, Khorsandi Taskoh A. [A Model for Internationalization of Universities in the Fields of Humanities and Social Science]. Journal of higher education curriculum studies 2018; 9(17): 67-91. [Persian]
17. Nazarzadeh Zare M. [Evaluating the Competencies of Faculty Members of Medical Sciences Universities in the International Interactions: A Strategy toward Internationalization]. RME. 2021; 13 (3) :18-29. [Persian] [DOI:10.52547/rme.13.3.18]

18. Zamani Manesh H, Jamali-Tazeh Kand M, Nazari R. [Effective factors on Internationalization of Medical Education from Faculty Members' Viewpoints in Shahid Beheshti University of Medical Sciences Members]. RME 2018; 10 (2): 38-45. [Persian] [DOI:10.29252/rme.10.2.38]
19. Zamani-Manesh H, Khorasani A, Bakhtiari T. Designing a Native Model for the Internationalization of Iran's Medical Sciences Universities: A Qualitative Study. RME 2017; 9 (2): 56-44. [Persian] [DOI:10.29252/rme.10.2.38]
20. Dadgaran N, Bagheri M, Ahmadi A. [Identification of the Dimensions and Components of Medical Education System Enhancement at International Level Using Delphi Analysis]. RME. 2020; 12 (1) :52-61. [Persian] [DOI:10.29252/rme.12.1.52]
21. Tanhueco-Nepomuceno L. Internationalization among selected HEIs in the ASEAN region: Basis for a proposed framework for an internationalized campus. International Journal of Educational Development 2019; 65: 152-71. [DOI:10.1016/j.ijedudev.2018.07.003]
22. Horta H, Patrício MT. Setting-up an international science partnership program: a case study between Portuguese and US research universities. Technological Forecasting and Social Change 2016; 113: 230-9. [DOI:10.1016/j.techfore.2015.07.027]
23. Bozeman LA. Implementation and Collaboration in the United States-Brazil Higher Education Consortia Program [dissertation]. Boston College: Lyench School Education; 2009.
24. Edelson PJ. International Collaboration in Higher Education: An Overview of Critical Issues. Paper presented at the Virtual Educa Conference; 2003 June 18-20; Miami Convention Center: Miami; 2003.
25. Creswell JW, Hanson WE, Clark Plano VL, Morales A. Qualitative research designs: Selection and implementation. The counseling psychologist 2007; 35 (2): 236-64. [DOI:10.1177/0011000006287390]
26. Strauss A, Corbin J. Basics of qualitative research techniques. Thousand oaks, CA: Sage publications; 1998.
27. Mehravar Giglou S, Khorsandi A, Ghiasi S, Abbaspur A. [Identifying the causes of refusal of international research cooperation in the country's higher education system]. Journal of Teaching in Marine Sciences 2020; 7 (3): 1-23. [Persian]
28. Altbach PG, Knight J. The internationalization of higher education: Motivations and realities. Journal of studies in international education 2007; 11 (3-4): 290-305.
29. Khalili E, Khorsandi A, Ghiasi S, Arasteh HR. [Understanding Power Practice in University Autonomy in Higher Education System of Iran: A Critical Discourse Analysis]. Journal of Research in Educational Science 2018; 12(43): 7-24. [Persian]
30. Ustadzadeh Z. [Scientific relations between domestic and foreign universities]. Approach 2005; 15 (35): 1-26. [Persian]
31. Malekzadeh R. [The role of international scientific cooperation in the scientific development of Iran. Quarterly Journal of Higher Education Research and Planning]. IRPHE 2002, 8 (3): 63-78. [Persian]
32. Cimini G, Zaccaria A, Gabrielli A. Investigating the interplay between fundamentals of national research systems: Performance, investments and international collaborations. Journal of Informetrics 2016; 10 (1): 200-11. [DOI:10.1016/j.joi.2016.01.002]
33. Aldieri L, Kotsemir M, Vinci CP. The impact of research collaboration on academic performance: An empirical analysis for some European countries. Socio-Economic Planning Sciences 2018; 62: 13-30. [DOI:10.1016/j.seps.2017.05.003]
34. Berchin II, Sima M, de Lima MA, Biesel S, dos Santos LP, Ferreira RV, de Andrade JB, Ceci F. The importance of international conferences on sustainable development as higher education institutions' strategies to promote sustainability: A case study in Brazil. Journal of cleaner production 2018; 171: 756-72. [DOI:10.1016/j.jclepro.2017.10.042]